

Likvärdiga villkor och stärkt kvalitet för fristående förskolor

Förslag som stärker kvalitet, rättssäkerhet och
professionalitet i förskolesektorn

vagentillforskolan.se

Sefif.se

© 2026 Sefif

Inledning

Förskolan är en av Sveriges viktigaste välfärdsverksamheter och lägger grunden för barns lärande, utveckling och välbefinnande. Genom en trygg, stimulerande och likvärdig utbildning skapas förutsättningar för livslångt lärande, social utveckling och delaktighet i samhället.

Förskolan är en central del av utbildningssystemet, men ska också bidra till andra viktiga samhällsvärden såsom jämlikhet, inkludering och social hållbarhet. Den har även en avgörande roll för integration och utgör ofta det första och ibland det enda gränssnittet mellan familjer med invandrarbakgrund och det svenska samhället. Vägen till integration börjar i förskolan.

Genom att möjliggöra för föräldrar att delta i arbete och företagande bidrar förskolan dessutom till samhällets funktion och utveckling. För att förskolans verksamhet fortsatt ska kunna hålla hög kvalitet och erbjuda valfrihet för familjer är det avgörande att det är stabila och likvärdiga villkor och förutsättningar för både kommunala och fristående huvudmän.

Sefif är en nationell branschorganisation för fristående huvudmän inom förskolan. Vi har verkat sedan 1992 för likvärdiga villkor, kvalitet och valfrihet. Idag är vi Sveriges största branschförbund för fristående förskolor med över 250 huvudmän, vi samlar drygt 600 förskolor med olika driftsformer som ekonomiska föreningar – föräldra- och personalkooperativ - stiftelser och aktiebolag.

I detta dokument presenteras våra förslag som stärker kvalitet, rättssäkerhet och professionalitet i förskolesektorn — i enlighet med värden som valfrihet, ansvarstagande, effektivitet och kvalitet.

1. Likvärdig och transparent resurstilldelning

För att resurser ska följa barnen och för att verksamheterna ska kunna planera långsiktigt behövs en nationell likvärdighetsprincip. Detta innebär:

- transparens i kommunernas ersättningsmodeller
- nationella granskningskriterier
- rättssäkra villkor för alla huvudmän

2. Enhetliga och rättssäkra tillsynsprocesser

Dagens skillnader i tillsynen av förskolor, där Skolinspektionen ansvarar för tillsyn av kommunala förskolor medan kommunerna ansvarar för de fristående verksamheternas tillsyn, skapar ojämlika villkor eftersom kvalitetskraven skiljer sig avsevärt mellan tillsynsmyndigheterna.

Därför bör:

- en nationell struktur för tillsyn införs
- samma kvalitetskrav gälla för kommunala och fristående verksamheter
- fokus ligga på pedagogisk kvalitet och regelefterlevnad – inte driftsform

3. Professionella och stabila driftsformer för god kvalitet

Förskolor som uppvisar dokumenterat goda resultat ska ges förbättrade möjligheter att växa och utvecklas. Kvalitet, stabilitet och långsiktighet i verksamheten ska vara styrande för såväl tillståndsgivning som utvecklingsmöjligheter.

Incitamentsstrukturer inom förskolesektorn ska vara driftsformsneutrala och knutna till verksamhetens kvalitet och resultat, inte till huvudmannens ägarform. Olika driftsformer utgör en tillgång för förskolan och bidrar till mångfald, innovation och valfrihet. Möjligheten att välja driftsform ska därför värnas.

Många fristående förskolor bedrivs i aktiebolagsform. Detta är inte ett ideologiskt ställningstagande, utan en strukturell förutsättning i dagens tillståndssystem. Såväl kommuner i rollen som tillståndsgivare för förskolor som Skolinspektionen för skolor ställer krav på att huvudmän uppvisar ekonomisk bärkraft och förmåga att generera överskott.

Detta innebär att vinst inte är ett mål i sig, utan en nödvändig förutsättning för att:

- tillstånd ska beviljas
- verksamheten ska kunna bedrivas i enlighet med gällande regelverk
- och förskolan ska vara långsiktigt hållbar och motståndskraftig över tid

Aktiebolagsformen erbjuder därutöver flera strukturella fördelar som stärker kvalitet och stabilitet i förskoleverksamheten, såsom:

- tydlig ansvarsfördelning
- långsiktig planeringshorisont
- god investeringsförmåga
- samt hög grad av transparens och insyn

Dessa egenskaper bidrar till professionellt huvudmannaskap och skapar goda förutsättningar för kvalitetsutveckling i verksamheten.

Möjligheten att bedriva förskoleverksamhet i aktiebolagsform – liksom i andra juridiska former – ska därför säkerställas och skyddas. Regelverk och styrmedel ska utformas så att de främjar kvalitet, långsiktighet och ansvarstagande, oavsett huvudmannens organisationsform.

4. Minskad administrativ börda

Administrationen i förskolan har ökat kraftigt. All tid som behöver läggas på dokumenthantering och att efterleva administrativa regler innebär att resurser tas från kärnuppgiften: Barnens undervisning och omsorg.

Den statliga översynen av de samlade administrativa kraven har tyvärr inte fått genomslag i regeringens nyligen publicerade lagrådsremiss om förskollärares arbetstid. Nya krav på rapportering och administration måste matchas med ökad finansiering, för att inte urholka resurserna till kärnverksamheten.

5. Stärka förskolans roll i integrationsarbetet och språkrav för personalen

Förskolan är en av Sveriges viktigaste integrationsarenor. Fristående förskolor spelar en viktig roll i integrationen och fungerar som en central samhällskontakt för vårdnadshavare med invandrarbakgrund som erbjuder vägledning som sträcker sig bortom den pedagogiska verksamheten. Många familjer söker sig till fristående alternativ eftersom de upplever större lyhördhet, delaktighet och ett mer inkluderande stöd än i den kommunala förskolan. Fristående förskolors arbete med att stärka vårdnadshavarnas inflytande utgör därmed ett betydande bidrag till både integration och den inriktning som betonas i den reviderade Läroplanen 2025.

Många barn och familjer möter det svenska språket för första gången i förskolan, och personalens språkkompetens är avgörande för att skapa en språkligt rik och trygg lärmiljö.

Därför bör det införas tydligare språkrav för personal i förskolan, på motsvarande sätt som föreslås inom äldreomsorgen. Ett språkrav skulle:

- stärka barns språkutveckling och likvärdighet
- förbättra integrationen genom att säkerställa en högkvalitativ svensk språkmiljö
- skapa trygg och professionell kommunikation med vårdnadshavare och mellan medarbetare
- och höja yrkets status och professionalitet

Språkrav ska kombineras med utbildningsmöjligheter, så att huvudmän kan utveckla sin personal och behålla kompetens. Samtidigt kommer ökade språkrav, leda till minskad tillgång på nya medarbetare till förskolan på kort sikt. För att säkra kompetensförsörjningen måste språkförstärkande insatser och språkrav följas av stärkt finansiering.

6. Innovation och pedagogisk mångfald

Fristående huvudmän bidrar i hög grad till nytänkande inom förskolepedagogik, arbetsformer och organisation. Deras närvaro skapar mångfald i pedagogiska inriktningar, driftsformer och arbetssätt, vilket i sin tur stimulerar utveckling och höjer den pedagogiska kvaliteten i hela förskolesystemet.

Genom drivkraften att möjliggöra pilotprojekt, riktade utvecklingsmedel och strukturerad kunskapsspridning kan fristående förskolor fungera som utvecklingsmiljöer för nya pedagogiska idéer. Erfarenheter från dessa initiativ bidrar inte enbart till den egna verksamheten, utan kan skalas upp och komma hela förskolesektorn till del.

Mångfald i pedagogiska profiler och organisatoriska lösningar bidrar till nytänkande genom att utmana etablerade arbetssätt och skapa en konstruktiv konkurrens i pedagogisk kvalitet. När olika huvudmän verkar under likvärdiga villkor skapas drivkrafter för kontinuerlig förbättring, innovation och ansvarstagande.

För att fullt ut ta tillvara denna potential bör styrning och resursfördelning:

- uppmuntra fristående huvudmäns deltagande i FoU- och innovationsprogram
- säkerställa tillgång till utvecklings- och innovationsbidrag på likvärdiga villkor
- främja strukturer för kunskapsdelning mellan fristående och kommunala förskolor

Ett förskolesystem som aktivt värnar mångfald, innovation och samverkan stärker både kvalitet och likvärdighet till gagn för barn, profession och samhälle i stort.

Avslutning

Förskolan behöver en långsiktig politik som värnar **kvalitet, likvärdighet, professionellt ansvar och valfrihet** – då skapar vi förutsättningar för att alla barn ska få en stark och rättvis start i livet.